

Vuonna 1920 maaliskuun 26 päivänä kokoontuivat Eduskunnan Pankkivaltuusmiehet varapuheenjohtaja Nevanlinna, herrat Tanner, Re-lander ja Heinonen sekä varamiehet Lavonius ja Listo.

1 §.

Tarkistettiin sen esityksen sanamuoto, joka edellisessä kokouksessa 3 §:n kohdalla oli päätetty tehdä Eduskunnan Pankkivaliokunnalle Suomen Pankin tilintarkastajain palkkioitten korottamisesta.

2 §.

Sittenkuin v. t. Johtokunnan jäsen Gråsten Pankkivaltuusmiesten pyynnöstä oli saapunut kokouk-

seen, esiteltiin jatkuvaan käsittelyyn edellisessä kokouksessa 8 §:n kohdalla pöydälle pantu Johtokunnan kirjelmä kuluvaan maaliskuun 18 p:ltä N° 9 toimenpiteeseen ryhtymisestä kirjelmässä kosketeltujen kysymysten järjestämiseksi lainsäädäntötietä.

Sen jälkeen kuin keskustelu asiasta oli päätynyt, toimitettiin, siihen nähden että Pankkivaltuusmiesten kesken oli ilmaantunut eri mieliä, äänestys, jolloin

Johtokunnan laatiman lakiehdotuksen 1 §:ään nähden

Herra Listo katsoi, että pykälään olisi lisättävä näin kuuluva toinen momentti: „Valtion, kuntain ja muiden julkisten yhteisöjen viranomaisten, niin myös maassa toimivien pankkien ja luottolaitosten tulee laillisena maksuvälineenä vastaanottaa Suomen Pankin ulosantamia seteleitä”;

Herra Lavonius tahtoi pykälään lisättäväksi näin kuuluvan toisen momentin: „Niin kauan kuin tämä vapautus on voimassa, on jokainen velvollinen laillisena maksuvälineenä vastaanottamaan Suomen Pankin seteleitä niiden nimellisarvosta kaikissa suo-

rituksissa, olkoot mitä laatua tahansa”;

Herra Heinonen, Relander, Tanner ja Nevanlinna yhtyivät kukin vuoroonsa herra Lavoniuksen mielipiteeseen, joka siten oli tullut Pankkivaltuusmiesten päätökseksi.

Johtokunnan ehdotuksen 2 §:ään nähden

Herra Lavonius katsoi, että pykälä olisi lakiehdotuksesta poistettava;

Herrat Listo, Heinonen, Relander ja Tanner yhtyivät herra Lavoniuksen mielipiteeseen;

Herra Nevanlinna tahtoi pykälän lakiehdotuksessa säilytettäväksi.

Pankkivaltuusmiesten päätökseksi oli siten tullut herra Lavoniuksen mielipide.

Johtokunnan ehdotuksen 3 §:ään nähden

Herra Listo tahtoi, että pykälän loppuosalle oli annettava seuraava sanamuoto: „ - - - - - lunastettavat obligatsioon sanamuodon ja haltian vallinnan mukaisesti joko Suomen Pankin seteleillä tai sen maan laillisella maksuvälineellä, johon obligat-

sio ennen vuoden 1914 loppua oli sijoitettu”;

Herra Lavonius katsoi, että pykälän loppuosa olisi muodosteltava näin kuuluvaksi: „- - - - lunastettavat obligatsioon sanamuodon ja haltian vallinnan mukaisesti joko Suomen tai sen maan rahassa, johon obligatio vuoden 1914 päättyessä oli sijoitettu”;

Herrat Heinonen, Relander, Tanner ja Nevanlinna yhtyivät kukin herra Lavoniuksen mielipiteeseen.

Pankkivaltuusmiesten päätökseksi oli siten tullut herra Lavoniuksen mielipide.

Johtokunnan ehdotuksen 5 §:ään nähden

Herra Listo katsoi että pykälä olisi siten muutettava, että ehdotettaisiin lain olevan voimassa vuoden 1922 loppuun;

Herrat Lavonius, Heinonen ja Relander yhtyivät herra Liston mielipiteeseen;

Herra Tanner tahtoi pykälän hyväksyttäväksi näin kuuluvana: „Tämä laki on voimassa vuoden 1921 loppuun”;

Herra Nevanlinna yhtyi herra Liston mielipiteeseen, joka siis oli tullut Pankkivaltuusmiesten päätökseksi.

Näin ollen ja sittenkuin Pankkivaltuusmiehet yksimielisesti olivat tehneet johtokunnan ehdotukseen erinäisiä muodollisia muutoksia, oli lakiehdotus päätetty hyväksyä näin kuuluvana:

L A K I ,

jolla Suomen Pankki väliaikaisesti vapautetaan lunastamasta seteleitensä kultarahalla.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään täten:

1 §.

Suomen Pankki vapautetaan toistaiseksi elokuun 9 päivänä 1877 kultarahakantaan siirtymisestä annetun Asetuksen 2 §:ssä ja Pankin Ohjesäännön 20 §:ssä määrätystä velvollisuudesta lunastaa setelinsä kultarahalla.

Niin kauan kuin tämä vapautus on voimassa, on jokainen velvollinen laillisena maksuvälineenä vastaanottamaan Suomen Pankin seteleitä niiden nimellisarvosta kaikissa suorituksissa, olkoot mitä laatua ta-

hansa.

2 §.

Obligatsiot ja niihin kuuluvat korkoliput kun ne ovat asetetut maksettaviksi sekä Suomen että ulkomaan rahassa, ovat, jos haltija on ulkomaalainen, lunastettavat obligatsion sanamuodon ja haltijan valinnan mukaisesti joko Suomen tai sen maan rahassa, johon obligatsio vuoden 1914 päättyessä oli sijoitettu.

Jos obligatsion haltijana on tai vuoden 1914 jälkeen on ollut Suomen kansalainen, tulee suorituksen tapahtua Suomen rahassa.

3 §.

Määräykset siitä, miten obligatsion haltijan on toteennäytettävä oikeutensa hänelle 2 §:ssä varattuun valintaan, antaa Valtiovarainministeriö.

4 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1922 loppuun, ellei sitä aikaisemmin kumota.

Perusteluksi edellisessä esitetyille mielipiteilleen herra Listo tahtoi pöytäkirjaan otettavak-

si seuraavan lausunnon:

Puheena olevan lakiehdotuksen 1 §:ään tarvitaan lisäys, joka tekee lopun eräiden viranomaisten mielivaltaisista kieltäytymisistä ottamasta vastaan Suomen Pankin seteleitä huolimatta siitä, että ne nykyään ovat meillä ainoana saatavilla olevana maksuvälineenä. Samaa on tapahtunut myöskin eräissä Suomessa toimivissa luottolaitoksissa. Kun viimeksi mainitut eivät toimintansa laadun johdosta pitkää aikaa tule huomattavia käteisvaroja huostassansa pitämään, vaan laskevat ne viipymättä liikkeeseen tavalla, josta heille on tuloa saatavissa, voitaneen Pankkivaltuuston 1 §:n 2 momentissa ehdottama velvoitus suorituksissa ottamaan vastaan Suomen Pankin käypiä seteleitä, huoletta ulottaa viranomaisiin ja luottolaitoksiin valtakunnassa, koska näille laitoksille ei sanotusta syystä yleensä ole tappiota siitä odotettavissa.

Mutta siihen onkin tyydyttävä. On varsin arveluttavaa laatia puheena olevaa säännöstä ulottuvaksi myöskin yksityisten keskeisiin välipuheisiin, joista melkoinen määrä on tehty jo ennen aijotun väli-

aikaisen lain syntymistä, minkä vuoksi puheena oleva laki tulisi saamaan suuressa määrin takautuvan vaikutuksen. On parempi jättää sellaiset välipuheet asiallisten kesken selvitettäväksi ja, milloin sitä ei saada sovinnossa tehdyksi käypää setelistöä maksuvälineenä käyttäen, antaa riidan mennä tuomioistuinten ratkaistavaksi yleisten oikeusperiaatteiden mukaan.

Tähän asti on rahalakiemme sanamuodossa tehty selvä erotus „rahan” (ruotsiksi „mynt”) ja muun maksuvälineen kesken. Rahaksi on käsitetty metallinen maksuväline, etupäässä kultaraha, jota vastoin pankin seteleitä ei ole rahaksi käsitetty, mutta kyllä lain kautta hyväksytyksi ja järjestetyksi maksuvälineeksi. Kun nykyään voimassa olevia lainsäännöksiä meillä käyvästä rahasta ja muista laillisista maksuvälineistä ei puheena olevan väliaikaisen säännöstellyn kautta aijota periaatteellisesti muuttaa, tuntuu välttämättömältä väliaikaisessa laissa pysyä aikaisemmissä käsitteissä, joiden mukaan „raha” on metallinen maksuväline, Suomen Pankin „seteli” sitä vastoin muu laillinen maksuväline.”

Päätöksen mukainen esitys, jonka sanamuoto oli

Pankkivaltuusmiesten seuraavassa kokouksessa tarkistettava, oli asiasta tehtävä Valtioneuvostolle.

(Kirjelmä N° 23.)

3 §.

Kokoukseen saapuivat Suomen Pankin tilintarkastajat kansakoulunopettaja J. P. Kokko, ent. senaattori Väinö Wuolijoki sekä sanomalehdentoimittaja Artturi Aalto, jotka antoivat Pankkivaltuusmiehille kertomuksen heidän sekä maanviljelysneuvos Erkki Pullisen toimittamasta Suomen Pankin ja sen valvonnan alaisten rahastojen hallintoa vuonna 1919 koskevasta tarkastuksesta.

Vakuudeksi:

Karoli J. Kalliala

...Suomen Pankin Johtokunta lausuaan
 asiasta sisäisellä ja on Johtokunta ilmentänyt,
 tai sillä ole ehdotuksia vastakohtaus
 tavaa kuin sillä kunnossapitämisestä
 lyvä työtä paikka olisi jollekin erin
 tavalla. Palautteen luonnoksen saivat Pankkivaliokunta
 niistä ilmentäytymisestä Johtokunnan tilille.

Maaliskuun 30 p:nä 1920.

SUOMEN PANKIN JOHTOKUNNALLE.

N:o 22.

Tässä pidetyssä istunnossa ovat Pankki-
 valiokunta edustajat Elnorin Pankin puo-
 laisin, valtuutettuina J. P. Kolon, puolesta
 lyönyt E. Pullinen, ent. sen. J. W. Wadigan
 sekä puolesta ja A. Aallon eräiden valiokun-
 nassa toimi muuten Suomen Pankin ja sen val-
 tuutusten puolesta hallinnon vuonna 1918
 esittävät tarkastajat. J. P. Kolon Puolesta Pankki-
 valiokunta edustajat Puolesta J. P. Kolon
 Johtokunnalle esittävät vastauksensa niistä

ta tilinpidosta, siinä Pankkivaliokunnan o-
 la hoidettu nyt puolestaan Pankin hallinnon
 vastan puolestaan siinä, saivat Pankkivaliokun-
 tasta Pankin ohjelmien osien nojalla syntyä
 Johtokunnalle vastauksensa puolesta hallin-
 nosta, ohjelmien siinä puolesta
 tarkastajasta.

Maaliskuun 26 p:nä 1920.

VALTIONEUVOSTOLLE.

N:o 23.

Mietinnössään Suomen Pankin tilasta ja
 hallinnosta vuonna 1918, jonka Eduskunta on ke-
 säkuun 11 päivänä 1919 hyväksynyt ja Pankkivaliokun-
 tuusmiehille lähettänyt, on Pankkivaliokunta kiin-
 nittänyt Eduskunnan huomiota siihen, että käsky-
 kirje 11 päivästä huhtikuuta 1915, jolla määrät-
 tiin että Suomen Pankin setelien lunastaminen
 Suomen kultarahalla oli lakkautettava sota-aika-
 na vallitsevain asianhaaran johdosta, oli lain-
 vastaisesti syntynyt ja että niinmuodin jo usei-

den vuosien aikana todellinen olotila tässä suhteessa on ollut ristiriidassa voimassaolevan rahalain kanssa. Tämän johdosta Valiokunta on kehoittanut Pankin johtoa ryhtymään tarpeellisiin aloitteisiin, jotta sinäkin aikana, jolloin vielä pakokurssista on mahdoton luopua, olosuhteet tällä alalla saatetaan sopusointuun voimassaolevan lainsäädännön kanssa. Saatuaan kysymyksestä Suomen Pankin Johtokunnalta pyytämänsä lausunnon, katsovat Pankkivaltuusmiehet asiakseen esittää Valtioneuvostolle seuraavaa:

Suomen Pankin velvollisuus vaadittaessa lunastaa setelinsä kultarahalla on säädettyinä ei ainoastaan Pankin 19 päivänä helmikuuta 1895 annetussa ohjesäännössä (20 §), vaan myös yleisessä laissa, nimittäin kultarahakantaan siirtymisestä 9 päivänä elokuuta 1877 annetun asetuksen 2 §:ssä. Kun edellämainittu käskykirje, jolla tämä velvollisuus lakkautettiin, ei ole syntynyt yleisen lainmuuttamisesta säädettyssä järjestyksessä ja kun viimeksimainittua lainpaikkaa ei ole myöhemminkään kumottu, on ilmeistä että Suomen Pankin seteleihin nähden yhä edelleen vallitseva asiaintila ei ole

sopuossuudessa voimassaolevan lainsäädännön kanssa. Näin ollen ja kun meidän maassamme, kuten useimmissa muissa valtioissa, joiden rahalaitokseen sota-ajan tapaukset ovat jättäneet syvät jäljet, setelien vaihto metallirahaan ei vielääkään voi tulla kysymykseen, näyttää olevan tarpeen, tämän asiaintilan laillistuttamiseksi, ryhtyä lainsäädäntötoimenpiteeseen, jolla Suomen Pankki väliaikaisesti vapautetaan seteliensä lunastamisen velvollisuudesta ja Pankin setelit täksi ajaksi julistetaan lailliseksi maksuvälineeksi.

Helposti ymmärrettävistä syistä on erittäin tärkeätä, että tämän toimenpiteen väliaikainen luonne esiintyy täysin selvästi sekä kotimaassa että ulkomailla. Jo tästä syystä on säädettävän lain voimassaoloaika määrättävä lyhyeksi. Pankkivaltuusmiehet ovat päättäneet ehdottaa, että tämä aika päättyisi vuoden 1922 lopussa, ellei lakia voida jo aikaisemmin kumota.

Suunniteltaessa tällaista lainsäädäntötoimenpidettä, vaatii huomiota myöskin kysymys, miten on meneteltävä sellaisten obligatsioitten ja niihin kuuluvain korkolippujen lunastamisessa, jotka

ovat asetetut maksettaviksi sekä Suomen että ulkomaan rahassa. Tällä kysymyksellä on vallitsevissa kurssioloissa suuri merkitys kaikille ulkomaisista obligatsioluottoa käyttäneille lainanottajille valtiosta alkaen suurimpiin yksityisiin liikeyrityksiin saakka. Erittäin tärkeä on se maamme kiinteistöluottolaitoksille, joiden koko olemassaolo voi nykyisen asiointilan jatkuessa joutua vaaraan. Kysymys olisi vaatinut järjestämistä heti kun Suomen Pankin täytyi lakata lunastamasta seteleitensä. Mutta kun tämä ei silloin voinut tapahtua ja asialla edelleen on suuri merkitys, ei sitä vielääkään voida sivuuttaa.

Mitä asian järjestämiseen tulee, lienee pidettävä luonnollisena, että niin kauan kuin Suomen Pankin setelit ovat laillisena maksuvälineenä maassa, poikkeusta tästä ei tehdä puheenalaistenkaan obligatsioitten tai korkolippujen lunastamisessa mikäli maksu tapahtuu Suomessa. Niinikään näyttää kohtuulliselta, että aina milloin obligatio on, tai epäsäännöllisten olojen alettua on ollut, Suomen kansalaisen hallussa, maksu obligatsion haltijalle suoritetaan Suomen rahassa s.o. tässä puhe-

naolevan lain voimassaolon aikana Suomen Pankin seteleissä. Jos taas haltija on ulkomaalainen, lienee pidettävä oikeana, että hänelle, hänen valintansa mukaan, maksu annetaan joko Suomen tai siinä ulkomaisessa rahassa, jolla hän todennäköisesti on ostanut obligatsion, mikäli osto oli tehty ennen kuin sodan aiheuttamat eri maiden valuuttojen suuret kurssierot johtivat keinotteluun, joka ulottui myöskin obligatiomarkkinoihin. Ei voitane väittää, että henkilölle, joka aikanaan on ostanut obligatsion, tapahtuisi vääryyttä sen kautta, että hän saa maksaa joko hänen itsensä alkujaan suoritamassa tai Suomen rahassa, voimatta valita jotakin muuta obligatsion tekstissä mainittua rahalajia, jonka saanti voisi tuottaa hänelle kurssivoittoa. Tämän kaltaisia rajoittavia säännöksiä on katsottu tarpeelliseksi muuallakin antaa.

Oikeutensa rahalajin valintaan tulee obligatsion omistajan luonnollisesti näyttää toteen. Määräykset siitä, mitä hänen tässä suhteessa on vaarinoitettava, voitane sopivimmin jättää Valtiovarainministeriön annettaviksi.

Sen mukaisesti mitä tässä on esitetty, ovat

Pankkivaltuusmiehet, Suomen Pankin Johtokunnan tekemän ehdotuksen perusteella, valmistaneet myötäseuraavan lakiehdotuksen, ja saavat täten esittää, että tämä ehdotus Hallituksen esityksenä näillä valtiopäivillä annettaisiin Eduskunnan hyväksyttäväksi.

Jäljennös Suomen Pankin Johtokunnan Pankkivaltuusmiehille asiasta tekemästä esityksestä sekä ote sen käsittelyssä Pankkivaltuusmiehissä syntyneistä pöytäkirjoista liitetään tämän oheen.

Maaliskuun 30 päivä 1920.

EDUSKUNNAN PANKKIVALIOKUNNALLE.

N:o 24.

Suomen Pankin Ohjeistuksen 3 §:n mukaan, jälle asetuksilla toimitettuna 13 päivästä 1920 asetettiin sen nykyisen sisältö, on Pankin kantarahasto oleva 25 milj. markkaa ja sen seuraisena pyöriteltävä sekä vararahasto annettava 18 milj. markkaa, Pankin kiinteistöjen ja kaluston arvoa sekä oikeuksia naimisiin sitkin lukusasta.

Ju edunhallinnasta katsottiin Suomen

... Valtion ... Pankin ... 1917 ... 1919 ... 1920 ... 25 milj. ... 18 milj. ... Suomeen ...

22